

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**Het lot van een vergoedingsrecht bij besteding van de betreffende
gelden aan de kosten der huishouding**
Huijgen, W.G.

Citation

Huijgen, W. G. (2023). Het lot van een vergoedingsrecht bij besteding van de betreffende gelden aan de kosten der huishouding. *Juridische Berichten Voor Het Notariaat*, 2023(7-8), 12-14. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3718432>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3718432>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

33. Het lot van een vergoedingsrecht bij besteding van de betreffende gelden aan de kosten der huishouding

W.G. HUIJGEN

Het hier te bespreken arrest gaat met name in op de verhouding tussen vergoedingsrechten van een echtgenoot en de draagplicht voor de kosten der huishouding op grond van art. 1:84 lid 1 BW. Het arrest laat zien dat aan een echtgenoot niet in alle gevallen een vergoedingsrecht toekomt waar dat op het eerste gezicht wel het geval lijkt te zijn op grond van HR 5 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:504, besproken in *JBN* 2019/25. Daarmee verduidelijkt dit arrest de verhouding tussen vergoedingsrechten en de draagplicht voor de kosten der huishouding uit art. 1:84 lid 1 BW.

1. De feiten

Partijen zijn in de algehele gemeenschap van goederen gehuwd in 1994. De vrouw heeft in de jaren 2001/2002 uit de nalatenschap van haar vader een erfenis onder een uitsluitingsclausule verkregen van in totaal ruim € 170.000. De daarmee gemoeide bedragen zijn op een privérekening ten name van de vrouw overgemaakt. Voorts hebben partijen sinds 2003 een maatschap gehad met als doel het voor gemeenschappelijke rekening uitoefenen van een pluimveebedrijf. In dat verband heeft de vrouw van voormelde erfenis een bedrag ad € 40.000 geïnvesteerd in een werktuiglods die ten behoeve van de maatschap was aangekocht. Voor het overige is de erfenis besteed aan kosten van de huishouding.

Bij vaststellingsovereenkomst van juli 2017 zijn partijen overeengekomen dat zij de maatschap beëindigen met ingang van 1 januari 2018 en hebben zij over die beëindiging nadere afspraken gemaakt. Die afspraken komen er kort gezegd op neer dat de man tegenover de verkrijging van de activa van de maatschap alle schulden van de maatschap voor zijn rekening neemt, behoudens een tweetal met name genoemde. Verder hebben partijen in de vaststellingsovereenkomst afgesproken dat de vrouw afstand doet van al haar aanspraken uit hoofde van de maatschap en dat zij uit dien hoofde niets meer van de man te vorderen heeft. In 2019 wordt het huwelijk van partijen door echtscheiding ontbonden. De vrouw vordert dan, voor zover hier van belang, vergoeding van het gehele bedrag dat zij tijdens huwelijk onder een uitsluitingsclausule van haar vader had geërfd. De vrouw beroept zich in dat verband op het arrest HR 5 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:504, NJ 2019/225 m.nt. L.C.A. Verstappen, besproken door B.E. Reinhartz in *JBN* 2019/25. De vrouw stelt dat haar erfenis – verkregen onder een uitsluitingsclausule – is opgegaan aan het voldoen van gemeenschapsschulden. Dat betreft zowel het

deel van de erfenis dat besteed is aan de kosten van de huishouding als voor het deel ad € 40.000 dat besteed is bij de aankoop van de lodds ten behoeve van de maatschap tussen haar en haar echtgenoot. Beide argumenten van de vrouw worden door het hof afgewezen. Daarop gaat de vrouw in cassatie.

2. De beslissing van de Hoge Raad

In cassatie overweegt de Hoge Raad ter zake van beide vorenbedoelde argumenten van de vrouw als volgt:

3.1.4

Op grond van het in deze zaak toepasselijke art. 1:94 lid 2, aanhef en onder a, (oud) BW kwamen de door de vrouw ontvangen bedragen ter zake van de erfenis uitsluitend aan haar toe. In dit geval staat vast waaraan de erfenis is besteed, namelijk aan kosten van de huishouding en voor € 40.000,- aan een tot de maatschap behorend actief. Voor zover de geërfde gelden zijn besteed aan kosten van de huishouding, zijn met aan de vrouw toebehorend vermogen gemeenschapsschulden voldaan. Ingevolge art. 1:96 lid 3 (oud) BW kwam haar op die grond in beginsel een vergoedingsrecht jegens de gemeenschap toe. In zoverre doet dus niet ter zake of de erfenis door vermenging tot de huwelijksgemeenschap is gaan behoren, zoals onderdeel 1 betoogt. Reeds uit de vaststaande besteding daarvan vloeiende immers in beginsel een vergoedingsrecht voort. Voorts is op zichzelf juist dat, zoals onderdeel 2 aanvoert, de draagplicht van de vrouw jegens de man voor de kosten van de huishouding losstaat van dat vergoedingsrecht. Nu evenwel vaststaat dat de vrouw op grond van art. 1:84 lid 1 BW gehouden was het volledige bedrag dat uit de geërfde gelden aan die kosten is besteed voor dat doel aan de gemeenschap ter beschikking te stellen, komt haar per saldo geen vergoeding ten laste van de gemeenschap toe.

Dat de vrouw deze verplichting had jegens de man doet daaraan niet af: waar het om gaat, is dat er een rechtsgrond bestond voor de vrouw om het geld voor de voldoening van gemeenschapsschulden aan te wenden.

3.1.5

Op grond van het voorgaande faalt onderdeel 2 en kan onderdeel 1 in zoverre wegens gebrek aan belang niet tot cassatie leiden. Dat laatste geldt, gelet op hetgeen hierna in 3.2.2 wordt overwogen, ook voor de besteding van het met de erfenis gemoeide bedrag aan de financiering van een actief voor de maatschap.

3.2.1

Onderdeel 3 is gericht tegen rov. 4.11.5 en betoogt onder meer dat het hof onvoldoende heeft gemotiveerd waarom het doen van afstand van aanspraken uit hoofde van de maatschap met zich brengt dat de vrouw daarmee ook afstand heeft gedaan van haar vordering op de huwelijksgemeenschap. In dat verband klaagt het onderdeel dat het hof niet is ingegaan op de stelling van de vrouw dat zij ten tijde van het ondertekenen van de vaststellingsovereenkomst niet bekend was met het betrokken vergoedingsrecht.

3.2.2

Het onderdeel faalt. Het hof heeft de vaststellingsovereenkomst aldus uitgelegd dat partijen in het zicht van de echtscheiding de maatschap door de in de overeenkomst gemaakte afspraken volledig hebben willen afwikkelen en dat zij daarmee ook eventuele aanspraken uit hoofde van de investeringen die de vrouw heeft gedaan, hebben uitgesloten. Dat oordeel geeft geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk.

3. Commentaar

De vrouw beriep zich in verband met haar vergoedingsrecht op het voormelde arrest van 5 april 2019. In dat geval waren de privégeden van de desbetreffende echtgenoot vermengd met gemeenschapsgelden mede omdat die privégeden op een gemeenschappelijke bankrekening waren overgemaakt. In casu waren de gelden die de vrouw geërfd had onder een uitsluitingsclausule op een privérekening ten name van de vrouw overgemaakt. Het hof had in deze zaak eerder geoordeeld dat er in casu geen sprake was van vermenging. De Hoge Raad laat in de geciteerde rechtsoverweging 3.1.4. in het midden of er in casu al of niet sprake was van vermenging maar geeft ook aan dat zulks er hier niet toe doet omdat door met de geërfde privégeden gemeenschapsschulden te voldoen de vrouw sowieso in beginsel een vergoedingsrecht (reprise) toekwam. Vervolgens valt het eindoordeel van de Hoge Raad in deze zaak toch anders uit dan in het arrest van 5 april 2019.

In de eerste plaats wordt dat veroorzaakt door het feit dat in casu door de vrouw met haar privégeden uit erfenis niet een ‘gewone’ gemeenschapsschuld – zoals bijvoorbeeld een gemeenschappelijke hypotheekschuld – is voldaan, maar kosten der huishouding. De Hoge Raad merkt in dat verband op dat de regeling inzake de draagplicht voor de kosten der huishouding in beginsel *los* staat van de proble-

matiek van de vergoedingsrechten. Dat zal met name het geval zijn indien – zoals veelal het geval zal zijn – de kosten der huishouding voldaan worden uit het gemeenschappelijke inkomen of het gemeenschappelijke vermogen. Het kan eveneens het geval zijn indien met privévermogen kosten der huishouding worden voldaan terwijl er *voldoende* gemeenschappelijk inkomen casu quo vermogen was. In een dergelijk geval zou naar mijn mening de echtgenoot (in casu de vrouw) wiens privévermogen is aangevend om kosten van de huishouding te voldoen wel een vergoedingsrecht toekomen op grond van art. 1:84 lid 1 BW. Men moet zich dan wel realiseren dat er een gerede kans bestaat dat dit vergoedingsrecht anders dan bij een ‘klassieke reprise’ ter zake van het voldoen van een gemeenschapsschuld niet zijnde kosten der huishouding – zoals aflossing van een gemeenschappelijke hypotheekschuld uit privémiddelen (huidig art. 1:96 lid 4 BW) – sneller dan volgens de verjaringsregels die tussen gehuwden gelden (art. 3:320 en 3:321 BW) zou kunnen ‘uitdoven’. Dit laatste wordt dan veroorzaakt door het feit dat wanneer men de vordering tot het ‘rechttrekken’ van de bijdrage in de kosten der huishouding conform de regels van art. 1:84 lid 1 BW niet instelt binnen het jaar na het jaar waarop de voldane kosten der huishouding betrekking hebben, al snel sprake zal zijn van *rechtsverwerking* conform de reeds lang bestaande jurisprudentie daarover (zie in dit verband o.a. HR 29 april 1994, NJ 1995/561 (*Ter Kuile/Kofman*) en – recenter onder meer – Rb. Haarlem 18 februari 2009, ECLI:NL:RBHAA:2009:BH8647 en Hof ’s-Hertogenbosch 23 juni 2009, ECLI:NL:GHSHE:2009:BI9975).

De crux van deze zaak ligt hem in het feit dat – zoals de Hoge Raad in rechtsoverweging 3.1.4 overweegt – er in casu een *gehoudenheid*, ofwel een verbintenis, bestond voor de vrouw op grond van art. 1:84 lid 1 BW om het grootste deel van de door haar onder een privéclausule geërfde gelden ter beschikking te stellen – m.a.w. te fourneren in de zin van art. 1:84 lid 2 BW – voor de voldoening van de –huishoudelijke – gemeenschapsschulden. Bij dit laatste was essentieel dat het hof eerder had vastgesteld dat de vrouw met haar vorenbedoelde privévermogen uit erfenis ‘naar evenredigheid heeft bijgedragen aan de kosten van de huishouding toen er *onvoldoende* inkomsten waren’. Kortom, de vrouw heeft conform de regel van art. 1:84 lid 1 BW voldaan aan haar – subsidiaire – draagplicht ten laste van haar privévermogen en daarom komt haar nu geen vergoedingsrecht toe. Ook voor de € 40.000 die de vrouw tijdens de maatschap met haar man investeerde in de werktuigloods kwam haar geen vergoedingsrecht toe omdat zulks – kort gezegd – expliciet was afgesproken in de tussen beide echtgenoten opgemaakte vaststellingsovereenkomst ter zake van de beëindiging van die maatschap uit juli 2017. In art. 10 van die overeenkomst had de vrouw immers uitdrukkelijk verklaard afstand te doen van al haar aanspraken uit hoofde van de maatschap en uit dien hoofde niets meer van de man te vorderen te hebben. Het hof had daarover geoordeeld dat met deze afspraak door de vrouw ook niet langs de weg van een vergoedingsrecht op de huwelijksgemeenschap vanwege de investeringen in de loods alsnog met

succes een bedrag kon vorderen, omdat het ervoor moest worden gehouden dat partijen met de vaststellingsovereenkomst de maatschap volledig hadden willen afwickelen. De Hoge Raad laat in rechtsoverweging 3.2.2 dat oordeel van het hof in stand.

HR 27 januari 2023, ECLI:NL:HR:2023:96

Over de auteur

W.G. Huijgen

Emeritus hoogleraar Universiteit Leiden.